

# Вуси (скорочено)

Олекса Стороженко

У гумористичному оповіданні йдеться про те, як полтавського провінційного дворянина, який і є головним героєм твору, вибирають у засідателі, і він має з'явитися в Полтаву до "предсідателя" — свого начальника.

Зустріч героя і "предсідателя" одразу засвідчує національну поляризацію, адже перший розмовляє українською, а другий російською мовою. Але конфлікт виник на іншій основі. Начальство кричить: "А как вы явились?"

"Оглянувсь я на себе — "все обстоит благополучно": медалі висять, червоний пояс і шаблюка біля боку". Цілком у гумористичному стилі герой знову озирається, не розуміє, чого під нього вимагають, дивиться в дзеркало, нарешті чує: "На каком основании вы осмелились явиться ко мне в усах? Вы теперь состоите на гражданской службе, а потому право ношения усов на вас не распространяется". І герой отримує наказ виголити вуса. Таким чином, вони не тільки розмовляють різними мовами, належать до різних культур і класів, але й мають неспівмірні зовнішні образи: один — вусатий, другий — безвусий.

"Прийшов на квартиру, зараз достав з шкатулки бритву, намилився, черк, вдруге... так мої вуси, неначе скошена трава, і впали на рушник. Як глянув же я на себе в дзеркало, так батечки!.. Аж злякався, сам себе не впізнав, чорт батька зна на кого й схожий; і рот кривий, і щоки позападали, і ніс похнюпивсь, зовсім не я, а німець Адам Іванович Фрик, що в Кременчуці шльонку розбирає... Щоб мені до завтраго не дожить, коли брешу! В перший раз, як живу на світі, довелось мені зголити вуси, лучче б було і не дожити до цього лиха! Якби знав, що зроблюсь таким паскудним, то Бог мене побий, коли б не зробив, хоч би не то що під суд, — хоч би жили з мене тягли! І кому з того прибуло, що я без вусів?.. Кому вони мішали: чи їсти, чи пити, чи, як кажуть, вірою й правдою служити?.. Як я теперечки до жінки вернуся? Як я гляну в очі Марії Уласівни (сусідки)?.. Згадав я й літа мої молодії: не одна, було, глянувши на мої вуса, збирала губки на оборочку, не одна й цілувала, і милувала їх!.. Отак журюся, а сльози кап-кап!.. Здається, і за старшим сином так не вбивавсь, як помер!.. Мій Боже милий! — подумав, ударивши себе в груди, — за що ти мене так люто покарав?.."

Коли герой повертається додому, його, безвусого, не впізнають навіть собаки, які стережуть його садибу, ні дружина, ні слуга Оришка, ні рідні діти, ні, звичайно, сусідка Марія Уласівна. Всі плачуть, голосять.

Сам герой довгий час не виходить з хати, худне, марне на очах.

Ця драматична історія розв'язалася, коли приїхав приятель і розповів, що існує спеціальний наказ, який все ж дозволяє носити вуса на службі. З тим наказом і з невеликими ще свіжими вусиками через два місяці з'явився герой у Полтаві, де втер носа "превосходительству". Після того щасливо служив ще п'ятнадцять років.